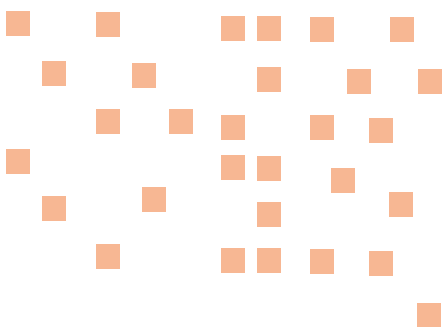

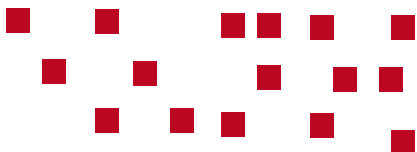
BANGLADESZ

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej.

DPU-WIKP-424/135/2024
06.03.2024

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informacje na temat sytuacji bezpieczeństwa w Bangladeszu.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ponad 167 mln (dane z 2023 r.) ^[1]

Skład etniczny: Bengalczyki: 98,9%, inni: 1,1%. Rząd Bangladeszu uznaje 27 rdzennych grup etnicznych na mocy ustawy z 2010 r. o instytucjach kulturalnych dla małych grup antropologicznych; inne źródła szacują, że istnieje około 75 grup etnicznych; krytycy spisu powszechnego z 2011 r. twierdzą, że zaniża on wielkość populacji etnicznej Bangladeszu. ^[2]

Skład religijny: muzułmanie sunnici stanowią około 91% procent populacji, hinduiści około 8%, pozostali około 1% (w tym 400 tys. katolików i około 1 miliona buddystów) – dane z 2022 r. ^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Bangladesz jest republiką parlamentarną. Powstał w 1971 r., na skutek odłączenia się od Pakistanu w wyniku wojny domowej. Przez piętnaście lat rządy w tym kraju sprawowała dyktatura wojskowa. W 1990 r. przywrócono demokrację, jednak sytuacja polityczna jest od tego czasu niezmiennie bardzo niestabilna. Cechuje ją głęboki i długotrwały antagonizm między dwiema rywalizującymi partiami: **Awami League (AL)** i **Bangladesh National Party (BNP)**. ^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Bangladesz dzieli się na osiem podstawowych jednostek administracyjnych zwanych dywizjami (divisions): Barisal, Chittagong (Chattogram), Dhaka, Khulna, Mymensingh, Rajshahi, Rangpur, Sylhet. ^[5] Dywizje dzielą się dalej na dystrykty (zila), a te na poddystrykty (upazila lub tana). ^[6]

¹ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

² CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

³ US Department of State, 2022 Report on International Religious Freedom: Bangladesh, 15.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091914.html>

⁴ BBC, Bangladesh Profile, 26.05.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12650940>

⁵ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁶ Wikipedia, Bangladesh. Administrative divisions, https://en.wikipedia.org/wiki/Bangladesh#Administrative_divisions

Mapa administracyjna Bangladeszu, źródło: UNHCR Operational Portal Data, Bangladesh Administrative map,

(źródło: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/86830>)

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent Bangladeszu jest wybierany przez parlament na 5-letnią kadencję. Pełni przede wszystkim rolę ceremonialną.^[7] ^[8] Aktualnym prezydentem Bangladeszu (od 24 kwietnia 2023 r.) jest **Mohammad Shahabuddin CHUPPI**.^[9]

⁷ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁸ Wikipedia, President of Bangladesh, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Bangladesh

⁹ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

Kolejne wybory prezydenckie przewidziane są na 2028 r. ^[10]

Rząd i premier. W praktyce, od 2009 r. władzę polityczną sprawuje stojąca na czele rządu premier **Sheikh Hasina**, będąca równocześnie przewodniczącą rządzącej partii Awami League, która wraz z partiami koalicyjnymi posiada obecnie większość miejsc w parlamencie. ^[11] 11 stycznia 2024 r. Sheikh Hasina została po raz kolejny zaprzysiężona na premiera Bangladeszu na piątą kadencję (czwartą z rządu). Hasina wprowadziła do swojego gabinetu 25 ministrów i 11 ministrów stanowych. ^[12]

Gabinet wybierany jest przez premiera, nominowany przez prezydenta. ^[13]

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą w Bangladeszu sprawuje 350-osobowe **Zgromadzenie Narodowe (Dżatija Sangsad)**. ^[14]

Ostatnie wybory do parlamentu odbyły się w dniu 7 stycznia 2024 roku. Z 300 miejsc w parlamencie, rządząca **Awami League** pod przywództwem Hasiny zdobyła 223 miejsca; **Jatiya Party (Ershad)** 11 miejsc; **Workers' Party, Jatiya Samajtantrik Dal (JSD)** i **Bangladesh Kalyan Party** po jednym; a niezależni kandydaci zdobyli 62 miejsca. ^[15]

Wybory zostały zbojkotowane przez **Bangladesh Nationalist Party (BNP)**, kierowaną przez byłą premier **Khaledę Zię**, po tym jak Hasina odrzuciła apele o rezygnację i pozwolenie neutralnemu rządowi tymczasowemu na przeprowadzenie wyborów. Innych 15 partii opozycyjnych również zbojkotowało wybory. ^[16]

SYSTEM PRAWNY

W Bangladeszu obowiązuje mieszany system prawny obejmujący głównie angielskie prawo precedensowe (*ang. common law*) i prawo islamskie. ^[17]

KARA ŚMIERCI

Prawo Bangladeszu przewiduje karę śmierci i jest ona wykonywana. ^[18]

Zgodnie z kodeksem karnym Bangladeszu z 1860 r. kara śmierci przewidziana jest za: prowadzenie wojny przeciwko rządowi, podżeganie do buntu, składanie lub fabrykowanie fałszywych dowodów prowadzących do skazania za przestępstwo ze skutkiem śmiertelnym, morderstwo, podżeganie do samobójstwa dziecka lub osoby niepełnoletniej, usiłowanie zabójstwa przez skazanego na dożywocie, jeśli spowodował obrażenia, uprawianie profesji dokoity stosującego morderstwo

¹⁰ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹¹ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹² South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

¹³ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁴ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁵ South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

¹⁶ South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

¹⁷ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁸ Amnesty International (AI), Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>

(rabunek z bronią w rękę uprawiany przez specyficzne kasty lub gangi), porwanie dla okupu. ^[19]

Ustawa antyterrorystyczna z 2009 r., Ustawa o zapobieganiu przestępstwom w stosunku do kobiet i dzieci z 2000 r. (2003), Ustawa o specjalnych uprawnieniach z 1974 r. przewidują karę śmierci. Podobnie ustawa antynarkotykowa z 2018 r. przewiduje karę śmierci za produkcję, przemyt, dystrybucję i używanie więcej niż 5 gramów „yaba” (mieszanka meta amfetaminy z kofeiną). ^[20]

Bangladesz nie wykonuje egzekucji na osobach, które popełniły przestępstwa, gdy nie były jeszcze pełnoletnie. ^[21] Karę śmierci wykonuje się przez powieszenie. ^[22]

W 2022 r. na najwyższy wymiar kary skazano co najmniej 169 osób (w 2021 r. – 320 osób) oraz odnotowano 4 egzekucje (w 2021 r. było to 5 egzekucji). ^{[23][24]}

W 2022 r. w więzieniach w Bangladeszu przebywało co najmniej 2.000 osób skazanych na karę śmierci. ^[25] W 2023 r. wykonano dwie egzekucje. ^[26]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

W Bangladeszu obecnie nie mają miejsca działania zbrojne z udziałem wojsk innych krajów, niemniej nasilające się walki w przygranicznym stanie Rakhine (Arakan) w sąsiadującej Mjanmie i stale rosnący napływ uchodźców sprawiają, że sytuacja humanitarna w przygranicznych rejonach Bangladeszu jest alarmująca. ^[27] Przez granicę przedostają się grupy partyzanckie (Arakan Army Rebels) a, w wyniku czego strona birmańska rozpoczęła prace nad ogrodzeniem wzdłuż granicy, a w 2022 r. birmańska artyleria kilkakrotnie ostrzelała tereny przygraniczne. ^[28]

Do największej ilości incydentów dochodzi w przygranicznej prowincji Chittagong, często w ośrodkach dla uchodźców Rohingya. Głównymi sprawcami przemocy w regionie Chittagong są uzbrojone grupy Rohingya, rywalizujące ze sobą, takie jak ARSA (**Arakan Rohingya Salvation Army**) ugrupowanie aktywne w Mjanmie, działające

¹⁹ LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

²⁰ LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

²¹ LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

²² Odhikar, Bangladesh: Imposition of the death penalty and its Impact, 27.04.2022, https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-05/odhikar_replies-dp.pdf

²³ Amnesty International (AI), Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>

²⁴ Odhikar, Annual Human Rights Report – 2021, <http://odhikar.org/bangladesh-annual-human-rights-report-2021/>

²⁵ Amnesty International (AI), Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>

²⁶ Amnesty International, Bangladesh: Execution of two men reveals callous disregard for the right to live, 28.07.2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/07/bangladesh-execution-of-two-men-reveals-callous-disregard-for-the-right-to-life/>

²⁷ Relief Web, Growing Concern in Bangladesh as Myanmar conflict intensifies, causing major uptick in people fleeing towards the border, 23.02.2024, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/growing-concern-bangladesh-myanmar-conflict-intensifies-causing-major-uptick-people-fleeing-towards-border>

²⁸ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

również w skupiskach uchodźców Rohingya, słynące z ataków na inne grupy tej mniejszości np. na liderów RSO (**Rohingya Solidarity Organization**), ataki te mają na celu uzyskanie przewagi na terenie obozów.^[29]

Do starć dochodzi również między bengalskimi siłami bezpieczeństwa a KNA (**Kuki-Chin National Army**) – separatystycznym ugrupowaniem zbrojnym mniejszości etnicznych z regionu Chittagong Hill Tracts. Najczęściej są to ataki z bronią palną. Niekiedy dochodzi także do eksplozji min zakładanych w rejonach przygranicznych przez KNA oraz wojsko birmańskie.^[30]

Na terytorium Bangladeszu obecne są również niewielkie, lokalne, nielegalne organizacje zbrojne o charakterze ekstremistycznym, zarówno lewicowe, jak i skrajnie islamistyczne, które niekiedy popełniają akty przemocy.^{[31][32][33]} W 2023 roku odnotowano łącznie 375 aresztowań islamskich terrorystów/radykałów należących do różnych grup, w tym między innymi 237 członków **Jamaat-e-Islami-Islami Chhatra Shibir (Jel-ICS)**, 50 **Jama'atul Ansar fil Hindal Sharqiya (JAFHS)**, 27 **Imam Mahmuder Kafela**, 24 **Ansar al-Islam**.^[34]

Według danych ACLED, od 1.01.2023 r. 31.12.2023 r. w 1444 incydentach zakłócenia bezpieczeństwa zginęło 335 osób (służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili).^[35]

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Chittagong	347	147
Dhaka	500	65
Khulna	123	31
Rajshahi	206	31
Rangpur	75	26
Sylhet	74	19
Barisal	74	8
Mymensingh	45	8
Suma	1444	335

Skala incydentów związanych z przemocą w 2023 r. wg prowincji (źródło: ACLED)

²⁹ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁰ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³¹ South Asia Terrorist Portal, Data Sheet – Sentences Bangladesh 2022, <https://www.satp.org/datasheet-terrorist-attack/fatalities/bangladesh>

³² UK FCDO, Foreign travel advice, Bangladesh, 5.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

³³ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁴ South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

³⁵ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Na terytorium Bangladeszu nie obowiązuje obecnie ustawodawstwo specjalne.

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

Według danych ACLED, w 2022 r. w wyniku 522 przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęło 186 cywilów, natomiast w 2023 r. zginęło 225 osób. Nie zanotowano w tym okresie przypadków ludobójstwa ani mordów na masową skalę. Przypadki śmierci cywilów mają charakter rozproszony, jednostkowy i najczęściej przypadkowy. Zdarzają się eksplozje ładunków wybuchowych, ataki, porwania, demonstracje z użyciem przemocy, zamieszki oraz przypadki stosowania przemocy seksualnej. Zdarzenia te skutkują czasem ofiarami śmiertelnymi wśród ludności cywilnej.^[36]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

Brak jest informacji o tego typu zdarzeniach.

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

W czwartym kwartale 2023 r. w prowincji Chittagong nasiliła się aktywność nielegalnych ugrupowań militarnych, szczególnie, w tym ugrupowania **Kuki-Chin Army** z militarnym skrzydłem **Kuki-Chin National Front (KNU)** zwanej również **Bawm Army**. Ugrupowanie to ma cele separatystyczne, a celem jego ataków są służby bezpieczeństwa i policja bengalska. Niekiedy KNU dopuszcza się napaści i porwań cywilnych obywateli bengalskich pracujących przy inwestycjach w Prowincji Chittagong np. 7 marca 2023 KNU otworzyło ogień do autobusu wiozącego pracowników transportu, w Bandarbanie, Chittagong. W czerwcu porwano 4 pracowników budowy w Bandarbanie, z czego dwóch zwolniono. W 2023 r. odnotowano 5 zdarzeń wskutek podłożonych ładunków wybuchowych (miny), w których odnotowano 2 ofiary śmiertelne i 5 rannych wśród przypadkowej ludności cywilnej. Założenie min przypisuje się KNU oraz birmańskiemu wojsku.^[37] Obszar działania KNU obejmuje Chittagong, głównie dystrykt Bandarban.^{[38][39]}

Chittagong, a szczególnie znajdujące się tam obozy dla uchodźców Rohingya z Mjanmy stanowią obszary rywalizacji o wpływy uzbrojonych ugrupowań Rohingya takich jak ARSA i RSO. Dochodzi tam do wzajemnych ataków, głównie na liderów konkurencyjnej organizacji, jednakże często przypadkowymi ofiarami takich ataków

³⁶ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁷ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁸ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁹ Wikipedia, Kuki-Chin National Army, https://en.wikipedia.org/wiki/Kuki-Chin_National_Front

są osoby cywilne. W 2023 r. w obozach dla uchodźców Rohingya w Bangladeszu odnotowano co najmniej 28 przypadków przemocy. W incydentach tych zginęły co najmniej 32 osoby (16 cywilów i 16 bojowników), a kolejnych ośmiu cywilów i jeden bojownik zostało rannych.^[40] Przykładowo 25.02.2023 r. w obozie w Ukhiya, Cox Bazar wskutek strzelaniny między obu organizacjami rannych zostało dwoje dzieci. W listopadzie - grudniu 2023r. do tego typu incydentów w obozach dochodziło bardzo często, towarzyszyły im ofiary śmiertelne oraz przypadkowi ranni, np. w dniu 27 listopada 2023 r. wskutek wymiany ognia między ARSA i RSO zginęła jedna osoba, a 5 zostało rannych.^[41]

OFIARY DZIAŁAŃ ODWETOWYCH

Brak jest informacji o tego typu działaniach.

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

W związku z wojną domową toczącą się w sąsiadującej z Bangladeszem Mjanmie, zauważalne jest gromadzenie się wewnątrznie przesiedlonych osób przy granicy z Bangladeszem. Rząd Bangladeszu odmawia przyjmowania kolejnych uchodźców, w związku z tym, że przez ostatnie sześć lat na terenie tego kraju w obozach w Cox Bazar w Chittagongu przebywa już około miliona uchodźców Rohingya. Obozy te charakteryzuje bardzo niski standard życia, są one przeludnione i brak jest podstawowego wyposażenia.^[42] Władze Bangladeszu przeniosły 30 000 Rohingya na odizolowaną wyspę mułową Bhasan Char, gdzie grożą im niedobory żywności i leków, powodzie, choroby przenoszone przez wodę, utonięcia i obrażenia spowodowane cyklonami i podnoszącym się poziomem morza.^[43]

Władze Bangladeszu twierdzą, że repatriacja Rohingya jest jedynym rozwiązaniem, odmawiając wsparcia zrównoważonych rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, zdrowie i środki do życia w obozach oraz swobodę poruszania się poza obozami.^[44]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

W 2023 r. w kraju nie odnotowano ani jednego przypadku śmiertelnego związanego z zakazanymi islamistycznymi grupami terrorystycznymi, podobnie jak w poprzednich latach, 2022 i 2021.

⁴⁰ South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁴¹ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴² Relief Web, Growing Concern in Bangladesh as Myanmar conflict intensifies, causing major uptick in people fleeing towards the border, 23.02.2024, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/growing-concern-bangladesh-myanmar-conflict-intensifies-causing-major-uptick-people-fleeing-towards-border>

⁴³ HRW, World Report 2024 – Bangladesh 2024, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103151.html>

⁴⁴ HRW, World Report 2024 – Bangladesh 2024, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103151.html>

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Według ogólnodostępnych źródeł, armia i siły bezpieczeństwa Bangladeszu są odpowiedzialne za pozasądowe egzekucje. Jakkolwiek procedury policyjne wymagają wewnętrznych dochodzeń w sprawie wszystkich znaczących przypadków użycia siły przez policję, w tym działań, które doprowadziły do poważnych obrażeń ciała lub śmierci, władze kraju nie publikują oficjalnych statystyk dotyczących całkowitej liczby zabójstw dokonanych przez personel bezpieczeństwa ani nie podejmują przejrzystych działań w celu zbadania takich zdarzeń. ^[45]

Organizacje zajmujące się prawami człowieka i media donoszą o przypadkach zaginięć i porwań, których sprawcami są członkowie służb bezpieczeństwa. Według jednej z lokalnych organizacji praw człowieka, od stycznia do września 2022 r. 16 osób padło ofiarą wymuszonych zaginięć. ^[46]

Podejrzane zgony mają miejsce podczas niektórych nalotów, aresztowań i innych operacji organów ścigania mających na celu zwalczanie działalności terrorystycznej, handlu narkotykami itp. Członkowie sił bezpieczeństwa często zaprzeczają swojej roli w przypadku wystąpienia ofiar śmiertelnych podczas ww. akcji, twierdząc że zgony były rezultatem strzelaniny wywołanej przez podejrzanych. Niemniej jednak, według najnowszego raportu Departamentu Stanu USA w ostatnim roku odnotowano spadek liczby pozaprawnych zabójstw dokonywanych przez podmioty państwowe. ^[47]

W okresie przedwyborczym w 2023 r. nasiliła się natomiast przemoc na tle politycznym. ACLED podaje wiele przypadków napaści, również ze skutkiem śmiertelnym, członków różnych ugrupowań na członków ugrupowań konkurencyjnych, ale również na kontrkandydatów z tej samej partii. Sprawcami w dużej mierze byli członkowie Awami League, ale również zwolennicy innych partii. Przykładowo w dniu 17 grudnia 2023 r. zwolennicy kandydata nominowanego przez Awami League zaatakowali niezależnego kandydata i jego zwolenników ostrą bronią w Pirojpur Sadar, (Barisal), w ataku ukierunkowanym na rywalizację wyborczą przed wyborami krajowymi. Niezależny kandydat był również byłym liderem Ligi Chhatra (BCL). W incydencie ranne zostały co najmniej 3 osoby. Kampanii wyborczej towarzyszyły oprócz napaści na kandydatów liczne podpalenia biur i obozów wyborczych oraz przypadki wandalizmu, np. w dniu 27 grudnia 2023 r. niezidentyfikowani napastnicy podpalili biuro obozu wyborczego kandydata Awami League w Sreepur, Gazipur, Dhaka. ^[48]

Istnieją także doniesienia o przypadkach porwań i zaginięć w obozach dla uchodźców. ^[49]

⁴⁵ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>

⁴⁶ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>

⁴⁷ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>

⁴⁸ ACLED, Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁹ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Konstytucja zapewnia prawo do zgromadzeń i zrzeszania się, ale jest ono przestrzegane niekonsekwentnie. Protestujący często odnoszą obrażenia, a czasami są zabijani podczas starć, w których policja używa nadmiernej siły.^[50]

Charakterystyczną cechą polityki w Bangladeszu jest duża skala przemocy na tle przynależności partyjnej, której sprawcami są właściwie wszystkie siły polityczne w kraju. Do użycia przemocy dochodzi także regularnie podczas różnego rodzaju wieców, demonstracji i strajków – wtedy uczestnikami są ugrupowania protestujące oraz siły bezpieczeństwa. Często są gwałtowne zachowania uczestników demonstracji – palenie opon, niszczenie sklepów i pojazdów. Często są także konflikty wewnątrzpartyjne, które również skutkują ofiarami śmiertelnymi, a także indywidualne napady i porwania wymierzone w konkretne osoby zaangażowane w działalność polityczną.^{[51][52]}

Dość częstym zjawiskiem są masowe strajki (*hartals*) oraz demonstracje, zarówno o zasięgu lokalnym, jak i ogólnokrajowym. Zwykle mają one bardzo gwałtowny przebieg i dochodzi podczas nich do starć, często prowadzących do ofiar śmiertelnych. Demonstracje i strajki są zwoływane szybko i w związku z różnymi wydarzeniami na scenie politycznej, zarówno bengalskiej, jak i międzynarodowej, w związku ze świętami narodowymi i religijnymi, ogłoszeniem wyroków sądowych w sprawach mających związek z życiem politycznym itp. Hartalom towarzyszy zwykle przemoc fizyczna, niszczenie samochodów prywatnych i pojazdów transportu zbiorowego, a także podkładanie małych bomb i innych ładunków wybuchowych. Mogą one mieć zasięg ogólnokrajowy, lecz także ograniczać się do konkretnego miasta lub regionu. Zdarzają się regularne blokady dróg, kolei i transportu rzeczno-żelazniczego przez rozmaite grupy polityczne. Na skutek blokad może brakować na niektórych terenach benzyny i innego zaopatrzenia.^{[53][54]}

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Działalność uzbrojonych gangów jest problemem głównie w Dhace^{[55][56]} oraz w okolicach obozów dla uchodźców w Cox's Bazar. Spośród 10 aktywnych grup w obozach Rohingya w Cox's Bazar, Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) była aktywna w Ukhiya, Balukhali, Palongkhali (Ukhiya) i Whykong (Teknaf); Organizacja Solidarności Rohingya (RSO) i gang Master Munna w Ukhiya i Palongkhali; gangi dakoitów Islami Mahaj i Jabu w Whykong; oraz gang Chakma, gang Nabi Hussain, gang Putia, gang Salman Shah i gang Khaleq w obozie Nayapara. ARSA kontroluje większość obozów, a ARSA i gang dakoitów Nabi Hussain często prowadzą starcia o dominację, co skutkuje wieloma przypadkami morderstw.^[57] Popełniane

⁵⁰ Freedom House, Freedom in the World, Bangladesh 2023, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2023>

⁵¹ UK FCDO, Foreign travel advice, Bangladesh, 5.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁵² Human Rights Watch, Bangladesh: End Deadly Cycle of Crimes, 06.02.2015, <http://www.refworld.org/docid/550003c74.htm>

⁵³ UK FCDO, Foreign travel advice, Bangladesh, 5.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁵⁴ Smartraveller, Bangladesh, 6.03.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/asia/bangladesh>

⁵⁵ UK FCDO, Foreign travel advice, Bangladesh, 22.06.2023, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁵⁶ Smartraveller, Bangladesh, 6.03.2023, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/asia/bangladesh>

⁵⁷ South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

przestępstwa dotyczą także nielegalnego posiadania broni i narkotyków, kradzieży, porwań, przemytu, morderstw i handlu ludźmi. ^[58] ^[59]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo zapewnia wolność przemieszczania się w obrębie kraju i emigracji, i jest ona z reguły respektowana w praktyce. Nie obowiązuje żadne ustawowe ograniczenie swobody zmiany miejsca zamieszkania i pobytu. Specjalne przepisy obowiązują jednak w regionie Chittagong Hill Tracts, Cox's Bazar i wyspy Bhasan Char w Zatoce Bengalskiej – ze względu na obecność uchodźców Rohingya. ^[60]^[61] ^[62]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Populacja miejska w Bangladeszu stanowi 40,5 % (2023). Współczynnik urbanizacji wynosi 2,28 (przewidywany 2000-2025). Największe miasta to stolica Dhaka (23.210 mln), Chittagong (5,380 mln), (Khulna 955 tys.), Rajshahi (962 tys.), Sylhet (964 tys.) Bogra (906 tys.) (dane: 2023) ^[63]

Ludność Bangladeszu migruje z terenów wiejskich na tereny miejskie, z czego najwięcej osób osiedla się w stolicy kraju – Dhace. Jest to obecnie najszybciej rosnące mega-miasto na świecie i liczy sobie obecnie prawie 20 mln mieszkańców. ^[64] Nie istnieją żadne ograniczenia formalne, jeśli chodzi o osiedlanie się w mieście i Bengalczyki migrują tam na dużą skalę. ^[65]

Wśród migrantów wewnętrznych prawie 9% z nich to dzieci do lat 4, 7% to dzieci w wieku od 5 do 9 lat. Kobiety migrują głównie w wieku od 15 do 29 lat, natomiast główną przyczyną zmiany przez nie miejsca zamieszkania jest zawarcie małżeństwa. ^[66]

⁵⁸ South Asia Terrorist Portal, Bangladesh Assessment 2022, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁵⁹ South Asia Terrorist Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁶⁰ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>

⁶¹ US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071164.html>,

⁶² Freedom House, Freedom in the World, Bangladesh 2023, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2023>

⁶³ CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁶⁴ ASEF, Sustainable Urbanization in Bangladesh and Dhaka, 11.2021, <https://asef.org/wp-content/uploads/2021/11/ASEFSU23-Background-Paper-Sustainable-Urbanisation-in-Bangladesh-Dhaka.pdf>

⁶⁵ DFAT, Country Information Report – Bangladesh, 22.08.2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-bangladesh.pdf>

⁶⁶ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

Mężczyźni najczęściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania będąc w wieku między 25 i 39 lat, głównie ze względów ekonomicznych, związanych z pracą. Wielu mężczyzn, migruje sezonowo do pracy w rolnictwie. ^[67]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Bangladesz jest jednym z krajów najbardziej dotkniętych klęskami żywiołowymi i zmianami klimatycznymi. Podnoszący się poziom mórz, intruzja soli, wysychanie terenów wiejskich oraz erozja wybrzeży i rzek również zmuszają ludność wiejską do poszukiwania nowych źródeł utrzymania w miastach, co dodatkowo zwiększa gęstość zaludnienia. ^[68]

Klęski żywiołowe są główną przyczyną wysiedleń, szczególnie w sezonie monsunowym od czerwca do września, kiedy to powódzie wysiedlają średnio milion osób rocznie. Cyklony wysiedlają średnio 110 tys. osób rocznie. ^[69]

W regionie Chittagong Hill Tracts przebywa spora grupa uchodźców wewnętrznych, należących głównie do mniejszości narodowych i religijnych, którzy zostali wysiedleni przez władze ze swych ziem w latach 1973-1997. Na ich miejsce prowadzono osadnictwo bengalskie. Liczba wysiedlonych osób nie jest do końca ustalona – szacunki wahają się między 90 tys. a 500 tys. Wysiedlenia nadal się zdarzają, ale na dużo mniejszą skalę. W 2020 r. rząd ogłosił, iż uchodźcy mają powrócić na tereny, z których zostali wysiedleni i obozy miały zostać zamknięte, jednak w praktyce nie udało się zrealizować tego zamierzenia. Co więcej, kolejne rodziny zostały wysiedlone, by stworzyć w rejonie obóz straży granicznej i ośrodki wypoczynkowe dla bengalskiej armii. ^[70]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Według danych z 2021 r., liczba obywateli Bangladeszu mieszkających za granicą wyniosła ok. 7,4 mln, co stanowi 4,5% całej populacji. Większość z nich (nieco ponad 88%) mieszka w innych krajach azjatyckich, a ponad połowa – głównie mężczyźni – na Bliskim Wschodzie. Najczęściej wybieranymi przez migrantów z Bangladeszu krajami docelowymi są Indie (33,3%), Arabia Saudyjska (17,3%), Zjednoczone Emiraty Arabskie (14,8%), Malezja (5,6%) i Kuwejt (5,1%). Około 67% migrantów to mężczyźni. Większość kobiet przenosi się z Bangladeszu do Indii, Ameryki Północnej i Europy, gdzie jest ich nieco więcej niż mężczyzn. ^[71]

Według danych Ministra finansów Bangladeszu z 2023 r. 14,9 mln mieszkańców Bangladeszu pracuje za granicą, w 176 krajach świata. Rząd Bangladeszu prowadzi centra szkoleniowe i sam poszukuje nowych rynków pracy dla migrantów zarobkowych. Poza głównymi krajami docelowymi, w ostatnim okresie było już

⁶⁷ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁶⁸ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁶⁹ IDMC, Country Profil, Bangladesh, <https://www.internal-displacement.org/countries/bangladesh/>

⁷⁰ US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071164.html>,

⁷¹ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

możliwe wysyłanie pracowników z Bangladeszu do krajów takich jak Polska, Seszele, Albania, Rumunia, Słowenia, Uzbekistan, Bośnia i Hercegowina oraz Kambodża. ^[72]

PODSUMOWANIE

Bangladesz jest republiką parlamentarną. Władzę polityczną sprawuje stojąca na czele rządu premier **Sheikh Hasina**, będąca równocześnie przewodniczącą rządzącej partii **Awami League (AL)**, która wraz z partiami koalicyjnymi posiada obecnie większość miejsc w parlamencie.

Bangladesz nie jest zaangażowany w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny. Na jego terytorium mają miejsce lokalne konflikty zbrojne o niskiej intensywności. Do sporadycznych aktów przemocy wobec cywilów dochodzi w regionie Chittagong Tracts zamieszkanym przez mniejszości etniczne oraz w obozach dla uchodźców Rohingya. Ze względu na incydentalny, lokalny charakter i małą skalę nie stanowią one powszechnego zagrożenia życia dla ludności cywilnej.

W Bangladeszu obowiązuje kara śmierci i jest ona wykonywana.

⁷² Dhaka Tribune, 14,9 m Bangladeshi expatriates work in 176 countries, 1.06.2023, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/312611/14.9m-bangladeshi-expatriates-work-in-176>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED, Bangladesh 01.01.2022 – 31.12.2023,
2. Amnesty International (AI), Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>
3. Amnesty International, Bangladesh: Execution of two men reveals callous disregard for the right to live, 28.07.2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/07/bangladesh-execution-of-two-men-reveals-callous-disregard-for-the-right-to-life/>
4. ASEF, Sustainable Urbanization in Bangladesh and Dhaka, 11.2021, https://asef.org/wp-content/uploads/2021/11/ASEFSU23-Background-Paper_Sustainable-Urbanisation-in-Bangladesh-Dhaka.pdf
5. BBC, Bangladesh Profile, 26.05.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12650940>
6. CIA, The World Factbook, Bangladesh, 15.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>
7. DFAT, Country Information Report – Bangladesh, 22.08.2019, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-bangladesh.pdf>
8. Dhaka Tribune, 14,9 m Bangladeshi expatriates work in 176 countries, 1.06.2023, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/312611/14.9m-bangladeshi-expatriates-work-in-176>
9. Freedom House, Freedom in the World, Bangladesh 2023, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2023>
10. HRW, World Report 2024 – Bangladesh 2024, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103151.html>
11. Human Rights Watch, Bangladesh: End Deadly Cycle of Crimes, 06.02.2015, <http://www.refworld.org/docid/550003c74.htm>
12. IDMC, Country Profil, Bangladesh, <https://www.internal-displacement.org/countries/bangladesh/>
13. Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>
14. LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>
15. Odhikar, Annual Human Rights Report – 2021, <http://odhikar.org/bangladesh-annual-human-rights-report-2021/>

16. Odhikar, Bangladesh: Imposition of the death penalty and its Impact, 27.04.2022, https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-05/odhikar_replies-dp.pdf
17. Relief Web, Growing Concern in Bangladesh as Myanmar conflict intensifies, causing major uptick in people fleeing towards the border, 23.02.2024, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/growing-concern-bangladesh-myanmar-conflict-intensifies-causing-major-uptick-people-fleeing-towards-border>
18. Smartraveller, Bangladesh, 6.03.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/asia/bangladesh>
19. South Asia Terrorism Portal, Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>
20. South Asia Terrorist Portal, Bangladesh Assessment 2022, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>
21. South Asia Terrorist Portal, Data Sheet – Sentences Bangladesh 2022, <https://www.satp.org/datasheet-terrorist-attack/fatalities/bangladesh>, Bangladesh, 1.01.2023-31.01.2023, incydenty i ofiary, battles explosions.
22. UK FCDO, Foreign travel advice, Bangladesh, 5.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>
23. US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071164.html>,
24. US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089131.html>
25. US Department of State, 2022 Report on International Religious Freedom: Bangladesh, 15.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091914.html>
26. Wikipedia, Bangladesh. Administrative divisions, https://en.wikipedia.org/wiki/Bangladesh/Administrative_divisions
27. Wikipedia, Kuku-Chin National Army, https://en.wikipedia.org/wiki/Kuki-Chin_National_Front ACLEd, Civilians, atakowany, 1.01.2023-31.12.2024.ACLEd, Bangladesh, civilians, remote, explosive attacks. 1.01.2023-31.12.2023., Bangladesh, battles, explosions, violence against civilians and riots, 01.01.2023-31.12.2023
28. Wikipedia, President of Bangladesh, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Bangladesh